

ΚΑΡΟΛΟΣ ΑΛΒΕΡΤΟΣ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΣΑΡΔΗΝΙΑΣ.

Ο νρωϊκός αύτος καὶ δυστυχής βασιλεὺς τοσοῦτον ἔλαβεν ἐνέργον μέρος εἰς τὰ τελευταῖα τῆς Εὐρώπης συμβάντα, ὥστε σύντομός τις βιογραφικὴ εἰδῆσις περὶ αὐτοῦ δὲν εἶναι ἀναξία τῆς τῶν ἀναγνωστῶν μας περιεργείας.

Ο ΚΑΡΟΛΟΣ-ΑΜΕΔΑΙΟΣ-ΑΛΒΕΡΤΟΣ πρίγκιψ τοῦ Καρνιάνου ἐγεννήθη ἐν Ταυρίνῳ τὴν 28 Δεκεμβρίου 1798. Μόνος ἀρρών ὀλαζτὸς γῆς οἰκογενείας τῶν Σαβοΐων, δύος Καρνιάνος ἕταξε τὸν τίτλον τοῦ βασιλικοῦ Πρίγκιπος Λομβαρδίας, τῆς ὡποίας οἱ κάτοικοι ἔφερον μετ' αὐνοπομονησας τὸν Αὐστριακὸν ζυγόν. Συνεννοήθησαν λοιπὸν μεταξύ των οἱ ἐπισημότεροι ποιῆται, οἵτινες Βέβαιοι δύντες εἰς τὴν σύμπραξιν καὶ τοῦ στρατοῦ, ἔμενε μόνον νὰ ἐκλέξωσι τὸν ἀρχηγὸν τοῦ κινήματος. Τοιοῦτος ἐφάνη εἰς αὐτοὺς ο νέος πρίγκιψ Κάρολος-Αλβέρτος, ὅστις, ἀμα τῇ ἐμφανίσει του εἰς τὴν αὖλην, ἐδείξεν ὅμιλας πατριωτισμοῦ, αἵτινες ἐνέπνευσαν περὶ αὐτοῦ τὰς ἀγαπητέρας ἐλπίδας. Πολλάκις διως τὰς ἐνδείξεις ταύτας τοῦ πατριωτισμοῦ, τὰς ὅμιλας ταύτας ἀφωιωμένης ψυχῆς εἰς τὴν Λισθερίαν τῆς Ιταλίας διεδέσσοντο ἀθυμία καὶ ἀπάθεια, αἱ ὡποῖαι καὶ τὸν πατριωτισμόν του παρέλιουν καὶ τὰς ἐλπίδας του ἔκποτον.

κιπος, καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ Βίκτωρ Ἐμμανουὴλ ἀνέση ἐκ νέου εἰς τὸν θρόνον τῶν πατέρων του.

Η ἀνάγκη γενικῆς τινος μεταρρύθμισεως τοῦ σαρδηνικοῦ πολιτεύματος ὡμολογεῖτο καὶ ἐξητεῖτο περὶ πάντων. Άλλ' ἀν καὶ ἀνήρ ἀναμφιστητήτου εὐθύτος, ὁ Βίκτωρ Ἐμμανουὴλ δὲν ἦτον εὔειδον νὰ πιεσθῇ περὶ τῆς ἀνάγκης ταύτης. Οργανίσθη ἐπομένως ἐπανάστασις, ἡς οἱ κυριώτεροι συνωμόδται δύντες φίλοι τοῦ βασιλέως, οὐ μόνον ἐπιθύμουν νὰ ἴδωσιν αὐτὸν βασιλεύοντα εἰς τὰ κληρονομικὰ αὐτοῦ χοίτη, ἀλλὰ συνέλαβον ἀπερισκέπτως θεσμάς τὴν ιδέαν νὰ θίσωσιν ἐπὶ τῆς κεραλῆς του, ὡς πρίγκιπος Ιταλοῦ, καὶ τὸ σύμμα τῆς Λομβαρδίας, τῆς ὡποίας οἱ κάτοικοι ἔφερον μετ'

αὐνοπομονησας τὸν Αὐστριακὸν ζυγόν. Συνεννοήθησαν λοιπὸν μεταξύ των οἱ ἐπισημότεροι ποιῆται, οἵτινες Βέβαιοι δύντες εἰς τὴν σύμπραξιν καὶ τοῦ στρατοῦ, ἔμενε μόνον νὰ ἐκλέξωσι τὸν ἀρχηγὸν τοῦ κινήματος. Τοιοῦτος ἐφάνη εἰς αὐτοὺς ο νέος πρίγκιψ Κάρολος-Αλβέρτος, ὅστις, ἀμα τῇ ἐμφανίσει του εἰς τὴν αὖλην, ἐδείξεν ὅμιλας πατριωτισμοῦ, αἵτινες ἐνέπνευσαν περὶ αὐτοῦ τὰς ἀγαπητέρας ἐλπίδας. Πολλάκις διως τὰς ἐνδείξεις ταύτας τοῦ πατριωτισμοῦ, τὰς ὅμιλας ταύτας ἀφωιωμένης ψυχῆς εἰς τὴν Λισθερίαν τῆς Ιταλίας διεδέσσοντο ἀθυμία καὶ ἀπάθεια, αἱ ὡποῖαι καὶ τὸν πατριωτισμόν του παρέλιουν καὶ τὰς ἐλπίδας του ἔκποτον.

Μολατάυτα, διακονιωθέντος εἰς τὸν Κάρολον Αλβέρτον τοῦ σκοποῦ, ο πρίγκιψ ἐδέχθη ἐνθέρμως τὰς προτοσεις, προσθεῖς μάλιστα, ὅτι τὸ μόνον κατάληλον εἰς τὴν Σαρδηνίαν Σύνταγμα ἦτο τὸ τῆς Ισπανίας. Τὴν 6 μαρτίου 1821, ἐδώκε τὴν προφορικήν του συναίνεσιν εἰς τὸ σχέδιον τῶν συνωμάτων, καὶ τὴν 7 εἶχεν ἥδη ἀποτύπωε τὸν λόγον του. Η ἐπανάστασις διως τὸν αὐτοῦ ἐγένετο καὶ ἀνευ τύτου. Ή ιταλικὴ σημαία δὲν ἰσχράδυνε νὰ ὑψωθῇ ἐπὶ τῆς ακροπόλεως τοῦ Τουρίνου, καὶ τρεῖς έσοδαι κανονιού ἀνήγγειλον, ὅτι καὶ ἡ φρουρὰ συνηνώθη μετὰ τῶν ἐπαναστατῶν. Ο μονάρχης Βίκτωρ Ἐμμανουὴλ πιστὸς εἰς τὴν συνεδρίαν του, κατέθεσε τὴν ἀρχὴν καὶ διώρισε ἵντιβασιλέα τὸν πρίγκιπα Κάρολον Αλβέρτον. Οὗτος δὲ, ἀφοῦ ὥρκεσθη εἰς τὸ νέον σύν-

Ο Κάρολος Αλβέρτος.

ταγμα, έσπεισε νὰ υποθάλῃ ἔκθεσιν ἐμπεριστατωμένην τῶν συμβάντων καὶ τῆς διαγωγῆς του πρὸς τὸν δοῦκα τῆς Γένουας, ἀπόντα τότε ἐπὶ τοῦ κράτους καὶ π.στ.-διορισθέντα ὑπὸ τοῦ βασιλέως διάδοχον τοῦ θρόνου τῆς Σαρδηνίας. «Ἡ ἀπάντησις τοῦ δουκὸς ἦτο ὁπτὴ ἀποδοκιμασία, ηὗτις ἔρριψεν ἐκ νέου τὸν ἀντιβασιλέα εἰς τὰς συνήθεις αὐτοῦ ἀμφιβολίας καὶ τὴν ταραχήν.

Τὴν 21 μαρτίου 1821, ἀφοῦ διέφυσε στρατηγὸν τοῦ πολέμου τὸν κύριον Σάντα Ρόζαν, ἔκβλητε τοῦ Τουρινοῦ, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν σωματοφυλάκων, μέρους τοῦ πυροβολικοῦ καὶ τινῶν συνταγμάτων ἵππου, καὶ διεβλήτης τὸν Τιρίνον ἐπέρασεν εἰς τοὺς στοίχους τοῦ αὐτοκοῦ στρατοῦ!

Ἐν τούτοις, ἡ ἐπανάστασις ἦτον ἥδη τετελεσμένη, ἡ νέα κυβέρνησις ἐνεκαθιδρύθη ἀνευ ἀντιστάσεως, καὶ δὲ πόλεμος τῆς Αὐστρίας ἀπερασίσθη.

Καὶ τότε ἡ Ἰταλία ἀπασσαὶ εὑρέθη εἰς ἄν πρὸ δύλγου κατάστασιν. Ἡ ἐπανάστασις ἐκρήγνυται οὐ μόνον εἰς Πεδεμόντιον, ἀλλὰ καὶ εἰς Νεάπολιν, καὶ δλητὸν τὴν Ἰταλίαν ἀναβρασμὸς κυριεύει. Καὶ δὲ οὐδεὶς τῆς Νεαπόλεως, ὡς ὁ ἀντιβασιλεὺς τῆς Σαρδηνίας, ὀρχίσθη εἰς τὸ νέον Σύνταγμα, ἀλλ' ἐπειτα ἀφεῖς τὸν υἱὸν τοῦ ἀρχηγὸν τοῦ κράτους, κατέφυγε παρὰ τοὺς Αὐστριακοῖς, ζητήσας παρὰ αὐτῶν έσθιειν κατὰ τῶν ἐπαναστατημένων ὑπηκόων του.

Εἰς τὴν ἐν Λουζιανῇ σύνοδον τῆς Ἱερᾶς Συμμαχίας ἀπεφασίσθη ἡ ἐπέμβασις εἰς τὰ κράτη, δισὶ ἥδειν ἐπαναστατήσει κατὰ τῶν νομίμων κυβερνήσεών των, καὶ Αὐστριακός στρατὸς κατέλαβε τὸ Πεδεμόντιον καὶ τὴν Νεάπολιν, κατήργησε τὸ σύνταγμα, εἰς μὲν τὴν Νεάπολιν ἐντὸς τεσσάρων ἡμερῶν, εἰς δὲ τὸ Τιρίνον μετὰ μικρὰν ἀντίστασιν· ἡ δὲ Ἰταλία ἐπλήρωσε καὶ πάλιν τὸ κινημά της διὰ τῶν προγραφῶν, τῆς καταδίκης καὶ σφραγῆς τῶν ἀρίστων πολιτῶν τῆς!

Ἐντούτοις, ὁ Κάρολος Ἀλβέρτος μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Συντάγματος εἰς τὴν πατρίδα του, ἀπεσύρθη εἰς Φλωρεντίαν, ὅπου διέμεινε καιρὸν τινα.

Ἐλθὼν δὲ εἰς Παρίσιον περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ κατὰ τῆς Ισπανίας πολέμου, ἐζήτησε καὶ ἔλαβε τὴν ἀδειανὴν πορευθῆ καὶ αὐτὸς εἰς τὴν μακρινὴν ταύτην ἐκστρατεύειν. Οὐ θάνατος τοῦ Βίκτωρος Εμπανουὴλ ἐπανέφερε αὐτὸν εἰς τὸν θρόνον· καὶ δὲ αὐτάστις του προσηγορεύθη μετ' ἐνθουσιασμοῦ ὑπὸ τῶν νέων ὑπηκόων του, τῶν ὄποιων εἶχεν ἐλκύσει τὴν ἀγάπην διὰ τῆς δημοτικότητός του. Ἀλλὰ κατὶ ἀρχὰς ἔψευσε τὰς προσδοκίας τοῦ λαοῦ. Αἱ δημόσιοι ἐλευθερίαι, τὰ δικαιώματα τῆς ισότητος καὶ τῆς συνειδήσεως δὲν ἔτυχον παρὰ τῷ Κάρολῳ Ἀλβέρτῳ προστάτην εἰδικοῦντα καὶ ἀφωνιώμενον.

Ναὶ μὲν, εἰσῆξεν ἀκολούθως μεταρρυθμίσεις τινὰς, ἀλλ' αὐταὶ δὲν ἱκανοποίησαν τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ θέντος, καὶ ὁ Κάρολος Ἀλβέρτος δὲν ἐφάνη ἀληθῶς φίλος τῆς Ἰταλίας καὶ τῶν ἐλευθεριῶν της, παρὰ ἀφοῦ δὲ Πλος Θ'. ἔδωκε τὴν πρώτην ἐκείνην ὅμησιν, κατὰ τῆς ἀποιας μετὰ ταῦτα ἡγαγάκασθη ν' ἀντιδράσῃ.

Ἀγνοοῦμεν, ἀν δὲ οὐ πάπας συνέλαβε τὴν ἰδέαν τῆς ἀναπλάσεως καὶ ἀνιδρύσεως τῆς Ἰταλικῆς ἔμικτοτητος. ἀλλ' εἶναι τοῦτο ἀναμφισβήτητον ὡς πρὸς τὸν Κάρολον Ἀλβέρτον. Διό, εἰδομεν αὐτὸν θηρεύοντα τὴν ἀγάπην τοῦ Σαρδηνικοῦ καὶ ὅλου τοῦ Ἰταλικοῦ λαοῦ δι-

ετοίμου περιχωρήσεως Συντάγματος εἰς τὸ κράτος του, καὶ διὶ ἐπιδειξεων φιλελευθέρων.

Τὸ πρώτον κίνημα ἦτο εὔζολον. Τὸ ἡμίτο τῆς Ἰταλίας ἐφρισσεν ἀνυπόμονον ὑπὸ τὸν Αὐστριακὸν δυναστείαν. Τὸ κατὰ τῶν ξένων μίσος ἥρκει νὰ ἐπαναστατήσῃ τὸ Μιλάνον, τὴν Λομβαρδίαν, τὴν Βενετίαν, καὶ ὁ Κάρολος Ἀλβέρτος ἥδυνατο ἥδη νὰ θαδίσῃ πρὸς τὸν σκοπὸν του. Οὐ πόλεμος ἐκηρύχθη κατὰ τὴν Αὐστρίαν, καὶ ἡ γηραιὰ Ἰταλία ἐφαίνετο ἀναγεννωμένη διὰ τῆς ισχυρᾶς πνοῆς Πλος τοῦ Θ'. καὶ τοῦ πατριωτικοῦ ἐνθουσιασμοῦ τῶν στρατῶν τοῦ Βασιλέως τῆς Σαρδηνίας.

Ἀπαντες γνωρίζουσι τὸν ἐν Δομβαρδίᾳ πρῶτον Ἰταλικὸν πόλεμον, καὶ διὸ οἱ Ἰταλοὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐθριάλιθεν, περὶ τὸ τέλος διμως ἐνικηθῆσαν νίκην τελείαν ὑπὸ τοῦ γηραιοῦ Σλάζου στρατάρχου, Ρα-

δέτζη.

Άλλὰ τὰ συμβάντα ὠδευσαν ταχύτερον τοῦ Καρόλου καὶ Πλος τοῦ Θ'. Η γαλλικὴ ἐπανάστασις παρέσχεν εἰς τοὺς λαοὺς τὴν Ἰταλίας ισχυροτέραν δραστηριότητα. Ο Πλος Θ' καὶ ὁ Κάρολος Ἀλβέρτος ταχέως ἀφέθησαν ὄπισθι, καὶ εἰς μὲν τὴν Ἰώμην διώκεται σχεδὸν ὁ Πάπας, τὸν διοικούντος μέχρις ἐκείνου ἐλάτρευεν ἡ Ἰταλία, ὁ μέγας δοῦλος τῆς Τοσκάνης ταυτοχρόνως σχεδὸν ἀναγκάζεται νὰ φύγῃ καὶ αὐτὸς τὸ κράτος του, ὁ δὲ Κάρολος Ἀλβέρτος δεῖν ἐλκύει πλέον τὴν πρώτην ἐκείνην ἀγάπην τοῦ λαοῦ του.

Αἱ δούλαι τῆς Σαρδηνίας ἀνυπόμονοι νὰ ἐκδικήσωσι τὴν ἥτταν τῆς Ἰταλίας ἐν Μεδιολάνοις καὶ Πετσκιέρζ, εἰάζουσι τὸν Κάρολον Ἀλβέρτον νὰ κηρύξῃ ἐκ νέου τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Αὐστρίας.

Κηρύττεται ὁ πόλεμος, ἡ Ἰταλία ἐλπίζει ἥδη ὅτι θέλει ἀνακτῆσει τὴν ἐλευθερίαν της, οἱ δύο ἐχθροί στρατοὶ συναντῶνται παρὰ τὰς δύθμας τοῦ Τιρίνου, συγκροτοῦσι τὴν πρώτην ράχην εἰς Νοβάραν, καὶ νικῶνται. Ο Κάρολος Ἀλβέρτος πολεμεῖ ἡρωϊκῶς, ζητῶντας νὰ πέσῃ εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης, δύομος μὲ τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος του, ὡς ὁ τελευταῖος. Κωνσταντίνος, ἀλλὰ τὸν φεύγει καὶ αὐτὸς ὁ θάνατος καὶ εὑρίσκει τὴν σωτηρίαν του εἰς τὴν φυγήν. Παρατείται τότε τοῦ θρόνου ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ του καὶ καταρεύει εἰς Πορτογαλλίαν, ἐπου φέρει μεθ' ἔκτου διλας τὰ λύπας φιλοδοξίας φευσθείστης καὶ καρδίαν ὑπὸ τῶν συμφορῶν κατεσπαραγμένην! Σπανίως οἱ κατακτηταί, δοσοὶ κατῆλθον τοῦ θρόνου των, φέρουσιν εἰς τὸ καταφύγιόν των τὴν ἀναπόρευτον εἰς τὴν ὑγείαν φυγικὴν εἰρήνην. Κάρολος ὁ Ε'. μετὰ τὴν παρατησίν του ἐκπνέει εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Αγίου Ιωάννου. Ο Ναπολέων, ἐν τῇ Αγίᾳ Ελένῃ, δὲν κατετάκει κυρίως ὑπὸ τῶν ἡθικῶν διασάνων τῆς Αγγλίας, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀπουσίαν τῶν συγκινήσεων, τῆς ἐνέργειας καὶ τῶν κινδύνων ἐκείνων, τὰ δόπια συνιστῶσι τὴν ζωὴν τῶν μεγάλων στρατηγῶν.

Τὴν αὐτὴν μορίαν, λέγεται, διτὶ ὑπέστη καὶ ὁ Κάρολος Ἀλβέρτος ἐν Πορτογαλλίᾳ, καὶ ὑπέκυψεν τελευταῖον ἐν τῇ ἡθικῇ ἐκείνῃ πάλῃ αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀσυρίαν εἰμαρμένης του. Απεβίωσεν ὁ Κάρολος Ἀλβέρτος εἰς Οπόρτον τῆς Πορτογαλλίας τὴν 16 (28) Ιουλίου, πεντηκονταύτης περίπου τὴν ἡλικίαν.

«Ἡ εἰδικότερη τοῦ δυστυχοῦ τούτου θασιλέως ὑπὲρ τῆς Ἰταλικῆς παλιγγενεσίας ἡμιφιτσῆτηθη ἐσχάτως

ηπό τιναν, ἀλλ' αἱ τελευταῖαι αὐτοῦ λέξεις πρὸς τὴν εἰπιτροπὴν τῆς Σαρδηνιακῆς Γερουσίας ως λέξεις θνήσκοντος, ἀποκαλύπτουν, νομίζομεν, ἀρκούντως ἀπαντό τὸ φρόνημα τοῦ ἀνδρός.

Θέλγει καὶ ἡδύνει τὴν καρδίαν μου εἶπε, τὸ δεῖγμα τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς ἀγάπης τὸ ὄποιον ἡ γερουσία μοι δίδει. Τὸ ἔθνος Ἰωνοῦ εἰχέ ποτε θασίεις κρείτονας ἐμοῦ, ἀλλ' οὐδεὶς αὐτὸς ἕβαλὼς ἢ ἀπῆσεν ως ἐγώ. Διὰ ν' ἀποδεῖξαι αὐτὸς ἐλεύθερον, ἀνεξάρτητον καὶ μέγα καὶ καθ' ὅλου εὐδαιμόν, ἡγωνίσθην ὅλαις δυνάμεσι, καὶ προθύμως καὶ μετὰ χαρᾶς προσήνεγκον πᾶσαν θυσίαν· τὸ ἀτομικόν μου συμφέρον οὐδέποτε προσετέθη εἰς τὴν πλάστιγκα τῶν δημοσίων συμφερόντων. Ἀλλὰ τέλος πάντων αἱ θυσίαι ἔχουσιν ὅρια τὰ ὄποια πᾶς τις ὄφελεις νὰ σεβασθῇ. δταν δηλαδὴ δὲν συμβιβάζωνται πλέον πρὸς τὴν τιμήν. Προεῖδον τὴν ὥραν καὶ ἦν ἐμεῖλον νὰ ὑποφέρω πράγματα πρὸς τὰ ὄποια ἡ καρδία μου πολὺ ἐναντιοῦτο. Ἐφόνησα τὴν τύχην τοῦ Περέρωνος καὶ τοῦ Ηάσσα-Δάκου· ἐζήτησα τὸν θάνατον καὶ δὲν εὑρῆκα αὐτὸν· λοιπὸν ἐννόησα ὅτι ἀλλο δὲν μοῦ ἐμείνεν εἰμὴ νὰ παραιτηθῶ τοῦ στέμματος. Η θεία Περόνοια ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν μοὶ ἐπέτρεψε τὴν ἔκτελεσίν τῆς Ἱταλικῆς παλιγγενεσίας. Ἐλπίζω ὅτι ἀνεβλήθη μόνον, ὅτι τοσαῦτα ἀρετῆς, γενναιοφροσύνης καὶ ἀνδρείας δείγματα δεδομένα παρὰ τοῦ ἔθνους δὲν θέλουν εἰσθαι ἀνωφελῆ, καὶ ὅτι ἡ παρελθοῦσα δυσπραγία θέλει πείσει ἀπλῶς τοὺς λαοὺς τῆς Ἱταλίας, ὅτι ἄλλοτε διὰ νὰ νικήσωσιν ὄφελουσι νὰ δμονοδῶσιν·

κατὰ τῶν παραβλημάτων. Η ναῦς ἔμελλεν ἄρα νὰ καταποντισθῇ, καὶ νὰ καταποντισθῇ ἐντὸς ὀλίγου! Οὐδεμία δύναμις ἀνθρωπίνη ἐδύνατο νὰ σώσῃ αὐτὴν ἀπὸ τὴν ἀφευκτὸν καταστροφήν! Αἱ φλόγες καὶ ὁ καπνὸς ἀνεπέτων ως ἀπὸ ἡχαίστειον κρατῆρα, καὶ ἡ φρίκη τοῦ θεάματος ἐκείνου ἐμεγαλύνετο ἐπὶ μᾶλλον ἵξαιτιας τῶν κεραυνῶν οἵτινες ἔθροντων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μας. Ω νῦν φρικαλέα! πολα γράφεις δύναται νὰ τε περιγράψῃ! ποιά γλώσσα εὐρόσκει λέξεις διὰ νὰ ἔηγήσῃ τὰ βάσανα τῆς καρδίας μας! Μία σανίς, καταφλέγουσα καὶ αὐτὴ τοὺς πόδας μας, μᾶς διεγώριζεν ἀπὸ τὴν γένεν· πανταχόθεν ἀδύσσοις ἀχανεῖς, ἀτμοσφαιραῖς ἀποπνέουσα θεῖον, βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ ἀδιάκοποι, καὶ ἡ γῆ! ἡ γῆ μακράν, ἀδράτος! Τί ἐδύνατο νὰ μᾶς ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὸν ἐπικείμενον ἐκείνον ὁλεθρον;

Κατελείψαμεν τὰ ἀντλία, καὶ προσερύγομεν εἰς τὰς λέμβους. Η ἐπακτρίς ἐκρέματο εἰς μιὰν τῶν πλευρῶν τοῦ ἀτμοπλοίου· ἀλλ' ἡθέλομεν ἀφεύκτως τὴν στερηθῆ, ἐάν τις τῶν ἐπιβατῶν δὲν ἡπελθεῖ τὸν τοίχαρχον μὲ θάνατον. Παραζαλισθεὶς ἀπὸ τὸν φόρον τοῦ τοίχαρχος οὗτος εἰχεν ἀρπάσει πέλεκυν διὰ νὰ κόψῃ τὰ σχοινία καὶ τὰς τροχηλίας καὶ νὰ τὴν ἀφίσῃ νὰ πέσῃ εἰς τὸ πέλαγος. Εἶμενεν ὁ κέλης· ἀλλὰ διὰ νὰ ἑιφθῇ εἰς τὴν θάλασσαν, ὑπῆρχον ἀπειροῦ δυσκολίαι, διότι ἐκείτο ἀνεστραμμένος, τὴν τρόπιδα ἔχων πρὸς τὰ ἄνω, ἐπὶ τῆς μεγάλης λέμβου. Πολλοὶ κόποι κατεβλήθησαν εἰς τὸ νὰ μετατοπισθῇ, καὶ εἰς μάτην ἐκόπησαν οἱ δακτύλιοι διὰ νὰ περιτραπῇ μόνος ἐνῷ τὸ πλοῖον ἐκλυδωνίζετο. Τὸ πῦρ ἔφθασεν ἐν τοσούτῳ καὶ μέχρι τῆς λέμβου ταύτης, καὶ αἱ φλόγες ἐπέτων ἀκράτητοι διὰ τῆς μεγάλης θυρίδος. Δέν ἐμενε πλέον καιρὸς σκέψεως ὀλίγη ἔτι βραδύτερης, καὶ διεκινδύνευεν ἡ ζωὴ ὅλων τῶν ἐν τῷ πλοίῳ. Τὴν ὥραν ἐκείνην, σφοδρὸς σάλος ἐσάλευσε τὸν κέλητα, δοτίς ἀποσπασθεὶς, ἀγνῶθω πῶς, ἐρήθιθε εἰς τὴν θάλασσαν μὲ τοιαύτην ὁρμὴν ὥστε ἐμειναν ἔχθαμβοι δλοι οἱ ναῦται. Μέσην τὸ εύτυχες τούτο σύμβαμα, ὁ πλοίαρχος μ' ἐβεβαίωσεν ὅτι αἱ δύνω λέμβοι δέν ἐδύναντο νὰ χωρίσωσι καὶ τὸ πλήρωμα καὶ τοὺς ἐπιβάτας. Καὶ κατ' ἄλλας εὐνοϊκώτερας περιστάσεις ἥθελει εἰσθαι παράτολμον τὸ τοιοῦτον, πόσῳ μᾶλλον τότε!!! Δύω γυναικες εἰσεβιβάσθησαν πρῶται εἰς τὸν κέλητα, καὶ πολλοὶ ἄλλοι τὰς παρηκολούθησαν· τελευταῖος δὲ καὶ ἐγώ. Ἀλλ' ἡτο τοσούτον φορτισμένος, ώστε παρ' ὀλίγον νὰ βιθεθῇ. Ο πλοίαρχος καὶ τὸ ἐπίλοιπον πλήρωμα εἰσεπήδησαν εἰς τὴν ἐπακτρίδα. Ο δὲ γενναῖος ὑποπλοίαρχος ἐμεινεν ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου, διατάττων ἀτάραχος τὰ περὶ τῆς καταλληλοτέρας διευθετήσεως τῶν ἐν ταῖς λέμβοις.

Οἱ ἡσαν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος. Εἴφερον κάθδους· τὰ ἀντλία παρεσκευάσθησαν εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἀνασύρωσιν ὅδωρ ἀρθονον. Οἱ ἐπιβάται, τὸ πλήρωμα, ὅλοι εἰργάζοντο πρὸς κοινὴν σωτηρίαν. Άγωνες μάταιοι! κόποι ἀνωφελεῖς! Μεταξὺ τοῦ φορτίου ὑπῆρχον καὶ πνευματώδη ποτὰ, καὶ, κατὰ δυστυχίαν, τὰ μέσα δυσα μετεγχειρίζομεθα εἰς τὸ νὰ σέσωσεν τὸν πυρκαϊάν τὴν ἀνερρήπτιον ἔτι μᾶλλον. Η θάλασσα ἐν τοσούτῳ ἐμικάτο, ὁ ἀνεμος ηγεῖσαι, καὶ τὰ κύματα, ἐκρηγνύσομενα κατὰ τῶν πλευρῶν, ἀνεπήδην ἀφρίζοντα (Φυλλάδιον 50. Τομ. Γ').